

**QORTI CIVILI
(SEZZJONI TAL-FAMILJA)**

**ONOR. IMHALLEF
RAYMOND C. PACE**

Seduta tat-30 ta' Novembru, 2004

Citazzjoni Numru. 513/2003

Gillian Jane Hassan Ali

vs

Ahmed Mohammed Hassan Ali

Il-Qorti,

I. PRELIMINARI.

Rat ic-citazzjoni attrici datata 27 ta' Mejju 2003 a fol. 1 tal-process fejn gie premess:-

Illi l-kontendenti zzewgu f' Malta, fir-Registru taz-Zwigijiet, fit-tmintax (18) ta' Jannar tas-sena elf, disa' mijja u hamsa u disghin (1995) liema zwieg gie skritt fir-Registru Pubbliku bic-certifikat numru sebgha u erbghin ta' dik issena (47/1995) Dok. "A" u mill-liema zwieg kellhom tlett (3) itfal u cioe', Mona (Dok. "B"), Islem (Dok. "C") u Neame (Dok. "D");

Illi l-kunsens tal-kontendenti kien vizzjat b'difett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju fuq il-hajja mizzewga, jew fuq id-drittijiet u d-dmirijiet essenziali tal-istess;

Illi l-kunsens tal-konvenut kien vizzjat b' anomalija psikologika serja li tagħmilha mpossibbli għalihi li jaqdi l-obbligazzjonijiet essenziali taz-zwieg;

Illi li l-kunsens tal-kontendenti inkiseb bl-eskluzjoni pozittiva taz-zwieg innifsu jew ta' xi wieħed jew aktar mill-elementi essenziali tal-hajja mizzewga jew tad-dritt ghall-att taz-zwieg;

Illi għalhekk dan iz-zwieg huwa null u bla ebda effett skond il-Ligi, b'mod partikolari a *tenur tas-sub-incizi (d) u (f) tas-subartikolu wieħed (1) tal-artikolu dsatax (19) tal-Att Dwar iz-Zwieg tas-sena elf, disa' mijha u hamsa u sebghin (1975) Kap. 255 tal-Ligijiet ta' Malta* kif jirrizulta waqt it-trattazzjoni;

Illi l-istess attrici talbet lil din l-Qorti sabiex għar-ragunijiet premessi:-

1. Tiddikjara u tiddeċiedi li z-zwieg iccelebrat bejn il-kontendenti f' Malta, fit-18 ta' Jannar tas-sena elf, disa' mijha u hamsa u sebghin (1995) huwa null u bla effett skond il-Ligi, b'mod partikolari a *tenur tas-sub-incizi (d) u (f) tas-subartikolu wieħed (1) tal-artikolu dsatax (19) tal-Att dwar iz-Zwieg tas-sena elf, disa' mijha u hamsa u sebghin (1975) Kap. 255 tal-Ligijiet ta' Malta* u għalhekk tordna li ssir l-annotazzjoni opportuni fl-Att taz-Zwieg relativ;

Bl-ispejjez kontra l-konvenut ingunt minn issa stess in subizzjoni.

Rat id-dikjarazzjoni tal-attrici w il-lista tax-xhieda a fol. 3 u 4 tal-process.

Rat id-dokumenti esebiti.

Kopja Informali ta' Sentenza

Rat id-digriet tal-affidavit moghti fit-18 ta' Gunju 2003 fejn il-Qorti pprefiggiet lill-partijiet sittin (60) gurnata sabiex jipprezentaw il-provi kollha li jistghu permezz tal-procedura tal-affidavit.

Rat il-verbal datat 4 ta' Novembru 2003, fejn il-konvenut ta ruhu b' notifikat bic-citazzjoni attrici u bl-avviz tas-smiegh tal-kawza u gie nfurmat li fiz-zmien ghoxrin (20) gurnata kellu jipprezenta l-eccezzjonijiet tieghu w ikellem avukat. L-attrici tat ruhha b' notifikata bil-mozzjoni tal-appuntament tal-kawza. Inghata digriet tal-affidavit tal-partijiet b'terminu ta' erbghin (40) jum.

Rat in-nota tal-attrici datata 4 ta' Novembru 2003, a fol. 17, li permezz tagħha prezentat l-affidavit tagħha u ta' ommha Carmen Soliman.

Rat il-verbal datat 14 ta' Jannar 2004, fejn Dr. Lorraine Schembri Orland iddikjarat li ma għandhiex provi izqed. Il-Qorti pprefiggiet terminu ta' tlettin (30) gurnata lill-konvenut biex jipprezenta n-nota ta' osservazzjonijiet bil-visto/notifika lid-difensur tal-kontro-parti li jkollu tlettin (30) gurnata biex jirrispondi, mid-data tan-notifika tan-nota ta' osservazzjonijiet, b' dan li jekk in-nota attrici ma tigix ipprezentata fit-treminu ndikat, it-terminu għan-nota tal-konvenut jibda jghaddi mill-gheluq tat-terminu moghti lill-attrici. Il-kawza giet differita għas-sentenza għat-30 ta' Novembru 2004.

Rat li l-konvenut *nonostante* li notifikat ma pprezenta l-ebda nota ta' eccezzjonijiet u għalhekk baqa' kontumaci.

Rat li lanqas ma' gew ipprezentati l-ebda noti ta' osservazzjonijiet.

Rat il-provi kollha prodotti.

Rat l-atti kollha tal-kawza.

II. KONSIDERAZZJONIJIET.

i) PROVI PRODOTTI.

Rat l-affidavit tal-attrici **Gillian Jane Hassan Ali**, li jinsab minn fol. 18 sa fol. 24 tal-process. Rat l-affidavit ta' omm l-attrici **Carmen Soliman** li jinsab minn fol. 25 sa fol. 29 tal-process. Tali affidavit gew prezentati permezz ta' nota tal-attrici datata 4 ta' Novembru 2003.

ii) PRINCIPJI LEGALI.

Illi l-attrici qed tibbaza t-talba tagħha abbażi tal-**artikolu 19 (1) (f) u (d) tal-Kap 255 tal-Ligjet ta' Malta.**

Illi l-**artikolu 19 (1)** jipprovdi li “*b'zieda mal-kazijiet fejn zwieg ikun null skond xi dispozizzjoni ohra ta' dan l-Att, iz-zwieg ikun null:-*

(d) jekk il-kunsens ta' xi wahda mill-partijiet ikun vizzjat b'difett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju fuq il-hajja mizzewga, jew fuq id-drittijiet u d-dmirijiet essenzjali tagħha, jew b'anolomija psikologika serja li tagħmilha mpossibbli għal dik il-parti li taqdi l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg.

(f) jekk il-kunsens ta' xi wahda mill-partijiet ikun inkiseb bl-eskluzjoni pozittiva taz-zwieg innifsu, jew ta' xi wieħed jew aktar mill-elementi essenzjali tal-hajja mizzewwga, jew tad-dritt ghall-att taz-zwieg.

Illi kif ingħad l-attrici tissottometti li z-zwieg bejna u bejn il-konvenut għandu jigi dikjarat null inter alia abbażi ta' l-**artikolu 19 (1) (d) tal-Kap 255** li jghid:

“(d) jekk il-kunsens ta' xi wahda mill-partijiet ikun vizzjat b'difett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju fuq il-hajja mizzewga, jew fuq id-drittijiet u d-dmirijiet essenzjali tagħha, jew b'anomalija psikologika serja li tagħmilha mpossibbli għal dik il-parti li taqdi l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg”.

Illi dwar dan is-sub-artikolu din il-Qorti kif presjeduta diga' kellha okkazjoni tezaminah, u għalhekk tagħmel referenza għas-sentenza **“Joseph Borg vs Maria Nicolina Cutajar**

gia` Borg” (Cit. Nru. 1564/97/RCP – deciza fil-21 ta’ Ottubru 1999) u ghall-principji hemm enuncjati.

Illi fis-sentenza **“Kevin Spiteri vs Avukat Dr. Renzo Porella Flores et noe”** (Cit. Nru. 2443/97/RCP – deciza 18 ta’ Jannar 2000) il-Qorti ghamlet referenza ghall-espozizzjoni ta’ **Viladrich**:

“Thus, there is grave lack of discretion of judgement when it is proven that a contracting party lacks intellectual and volitional maturity necessary to discern, in view of binding oneself in an irrevocable manner, the essential rights and duties of marriage, which are the object of mutual surrender and acceptance. The discretion of judgement refers to that degree of maturity of comprehension and of will of the contracting parties which enables them to give and receive each other, through a juridical bond, in a unique community of life and love. This community is indissolubly faithful, ordered to the good of the spouses as well as to the procreation and education of the offspring” (**Viladrich, P.J., “Matrimonial Consent in Code of Canon Law Annotated.”** (Montreal, 1993), p. 686).

Illi kwantu ghall-obbligazzjonijiet essenziali taz-zwieg, din il-Qorti tifhem li, fin-nuqqas ta’ definizzjoni jew indikazzjoni fil-**Kap. 255**, dawn l-obbligazzjonijiet essenziali huma dawk li fis-socjeta` Maltija dejjem u invarjabbilment gew ritenuti bhala l-obbligazzjonijiet essenziali taz-zwieg. Dawn huma *“the obligation concerning the conjugal act or carnal union, as bodily union and basis of procreation; the obligation of the community of life and love as an expression of the union between man and woman, mutual well-being, which is inseparable from the provision of an environment conducive to the reception and education of children; and the obligation to receive and bring up children within the context of a conjugal community. It is important to remember that these essential obligations must be mutual, permanent, continuous, exclusive and irrevocable so that there would be incapacity if one of the contracting parties should be, due to a psychological cause, incapable of assuming these obligations with these*

essential characteristics" (**Viladrich, P.J.**, op.cit., pg. 687).

Illi wkoll fis-sentenza "**Alexandra sive Sandra Farrugia vs Raymond Farrugia**" (P.A. (VGD) 10 ta' Settembru 1997) inghad wkoll li:

"Kwantu għad-difett serju ta' diskrizzjoni ta' gudizzu – Art. 19 (1) (d) – biex ikun hemm nuqqas serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzu jrid ikun hemm inkapacita' psikika (mhux necessarjament anomalija psikologika fis-sens mediku psikjatriku) jew kostituzzjonali li wiehed jagħraf u jirrifletti, jew li jiddeciedi liberalment, fuq l-oggett tal-kunsens matrimonjali ("Isabelle Zarb vs Stephen Attard" – P.A. 21 ta' Novembru 1995). Mhix għalhekk kwistjoni ta' nkompatibilita' ta' karattru, jew ta' decizjoni jew decizjonijiet zbaljati. Il-paragrafu (d) ikompli jitkellem dwar "anomalija psikologika serja li tagħmilha mpossibbli għal dik il-parti li taqdi l-obbligazzjonijiet essenziali taz-zwieg". Il-Qorti tosċċera li l-ligi tagħna tirrikjedi mhux biss anomalija psikologika tkun wahda serja, izda li tkun tagħmilha mpossibbli mhux semplicement diffici, li wieħed jaqdi l-obbligazzjonijiet essenziali taz-zwieg ossia jassumihom".

Illi għalhekk b'difett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzu l-legislatur ma riedx ifisser semplicement kwaliasi stat ta' immaturita` li parti jew ohra fiz-zwieg tista' tkun fiha fil-mument li jingħata l-kunsens reciproku ("**Nicholas Agius vs Rita Agius già Caruana**" – P.A. (VDG) tal-25 ta' Mejju, 1995).

Illi li kieku l-legislatur irrikjeda maturita` shiha u perfetta, ftit jew addirittura ebda zwieg ma kien ikun validu. In-nuqqas ta' "*discretio judicii*" hu kuncett guridiku ntrinsikament marbut mal-kapacita` ta' parti jew ohra fiz-zwieg li tagħti l-kunsens liberu u xjenti tagħha għar-rabta taz-zwieg. Kif jispjega l-gurista **Colagiovanni** meta sostna li:-

"Il matrimonio, in quanto patto ossia "foedus" ... . . . richiede una capacita` intellettuale e volitiva al di sopra di

ogni altro contratto che e` per lo meno rescindibile, in casi determinati dalla legge, richiede quindi una integrita` di mente e di liberta`, dato che . . . . . si tratta di assumersi una "servitus" per tutta la vita" (Forum, 1990, Vol. 1 part I, p. 72).

Illi pero`, kif gia inghad, b'immaturita` jew difett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju id-dottrina u l-gurisprudenza “non si riferiscono ad una piena e terminale maturita`, non esigono nei nubenti una conoscenza perfetta ed esaustiva di cio` che comporta il matrimonio, non richiedono una preveggenza chiara ed assoluta di cio` che puo` compartare la vita coniugale, ne` un perfetto equilibrio volitivo-affettivo, ne` infine una conoscenza perfetta delle motivazioni della scelta matrimoniale. Ecco perche` riesce piu` appropriato l'uso del termine *discrezione di giudizio*, che fa riferimento ad un certo discernimento ma non implica il raggiungimento di una maturita` piena” (**Pompedda, M.F., “Il Consenso Matrimoniale in Grochlewski”** – Pompedda – Zaggia, **“Il Matrimonio nel Nuovo Codice di Diritto Canonico”** (Padova, 1984), p. 46).

Illi kif gie affermat diversi drabi minn din il-Qorti, inkluz fissentenza **“Alessandra sive Sandra Mc Monagale qabel Mamo vs Mario Mamo”** (P.A. (VDG) 26 ta' Ottubru 2000) ikun hemm id-difett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju fissens ta' l-ewwel parti tal-paragrafu (**d**) imsemmi kemm-il darba jirrizulta li, *“fil-mument ta' l-ghoti tal-kunsens matrimoniali, parti jew ohra tkun priva b'mod sostanziali, ossia gravi, minn dik il-fakolta` kritiko-estimativa jew kritiko-valutativa dwar l-oggett tal-kunsens taz-zwieg, jew minn dik il-maturita` affettiva li hija presuppost ghal ghazla libera dwar l-imsemmi oggett. Id-difett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju, ghalhekk, ma hux semplicemente nuqqas ta' hsieb, nuqqas ta' riflessjoni; anqas ma jfisser li wiehed jagħmel ghazliet jew jiehu decizjonijiet zbaljati – in fatti decizjoni jew ghazla zbaljata hi perfettament kompatibbli ma' diskrezzjoni ta' gudizzju”* (ara, **“Emmanuel Camilleri v. Carmen Camilleri”**, P.A., 10 ta' Novembru 1995).

Illi l-istess sentenza tkompli tghid "*li parti fiz-zwieg ma tkunx fehmet sufficientement, fis-sens li ma tkunx hasbet bizzejjed jew ma tkunx irriflettiet bizzejjed fuq il-hajja mizzewga jew fuq id-drittijiet u d-dmirijiet essenziali tal-hajja mizzewga, ma jammontax necessarjament ghal difett (serju) ta' diskrezzjoni ta' gudizzju*" (**"Selina-Maria Vella Haber v. Joseph Gatt"**, P.A., 15 ta' April 1996).

Illi ghalhekk biex ikun hemm in-nuqqas jew difett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju kif ravvizat fl-artikolu 19(1) (d) irid ikun hemm l-inkapacita` psikika (mhux necessarjament anomalija psikologika fis-sens mediku / psikjatriku) jew kostituzzjonali li wiehed jaghraf u jirrifletti, u li jiddeciedi liberament, fuq l-oggett tal-kunsens matrimonjali (ara f'dan is-sens, fost ohrajn, **"Jacqueline Cousin v. Bernard Simler"**, P.A., 3 ta' Gunju 1998; **"Roseanne Cassar v. Kenneth Cassar"**, P.A. 19 ta' Ottubru 1998; u **"Carmelo Grima v. Mary Andrews"**, P.A., 2 ta' Novembru 1998).

Illi proprju ghalhekk ukoll il-legislatur jirrikjedi li d-difett ta' diskrezzjoni jrid ikun wiehed serju u l-anomalija psikologika tkun wahda serja.

Illi kif jispjega **Bersini**, id-diskrezzjoni ta' gudizzju tikkonsisti f'zewg elementi distinti izda konkorrenti u interdipendenti:-

"La piena avvertenza e il deliberato consenso ... . . . La piena avvertenza si riferisce alla sfera intellettuale, il deliberato consenso a quella volitiva. In altri termini, la discrezione di giudizio comprende la maturità di giudizio e la maturità affettiva . . . . La maturità di giudizio comporta una conoscenza critica proporzionata all' atto da compiere, agli obblighi essenziali da assumersi e ai doveri coniugali che ne derivano proiettati nel futuro. La maturità affettiva comporta generalmente quella adeguata evoluzione degli istinti, degli affetti, dei sentimenti, della emotività che se sono turbati o inadeguati intaccano direttamente la volontà e possono privare della libera scelta interiore. Abbiamo così una mancanza di consenso libero (immaturità affettiva) e

ponderato (immaturita` di giudizio)" (Bersini, F., "Il Diritto Canonico Matrimoniale." (Torino, 1994), p. 97).

Illi l-istess awtur, imbagħad ikompli jispjega dwar kemm irid ikun serju d-difett ta' diskrezzjoni biex wieħed ikun jista' jghid li hemm id-difett fil-kunsens u l-konsegwenti nullità` taz-zwieg:-

"Se ci si chiede quale grado di discrezione di giudizio possa ritenersi proporzionato al matrimonio, rispondiamo anzitutto che, sia per la conoscenza intellettiva come per la deliberazione volitiva, dovrà essere maggiore di quello richiesto per peccare mortalmente e per stipulare gli altri contratti. Il motivo sta nel fatto che il consenso matrimoniale riguarda obbligazioni che si proiettano nel futuro ed è ordinato all'assunzione di uno stato di vita che incide su tutta l'esistenza con un contratto perpetuo e irriscendibile che comporta una serie di gravi obblighi ad esso inerenti. Per dare un valido consenso, non è sufficiente il grado di ragione col quale speculativamente uno sappia che cosa è il matrimonio; è necessaria la maturità di giudizio capace di ponderare in concreto i doveri e i diritti che uno deve assumersi per tutta la vita. In altri termini, è necessaria la discrezione non tanto per l'atto in se, al momento di emettere il consenso, quanto per gli impegni che da quell'atto derivano. Una discrezione che impegni per il futuro. Ovviamente si richiede una ponderazione degli impegni sostanziali del matrimonio e non di tutto il suo valore etico, religioso, sociale, giuridico ed economico, altrimenti ben pochi sarebbero in grado di emettere un valido consenso. Ogni volta che i contraenti abbiano raggiunto l'età prescritta dal legislatore per poter contrarre matrimonio, si presume che essi siano in possesso della debita discrezione di giudizio; tale presunzione, tuttavia, ammette prove in contrario. Pertanto, qualora si possa dimostrare, per qualsiasi motivo, la capacità intellettiva e volitiva sopra descritta sia gravemente alterata o addirittura mancante, si dovrà ritenere che il vincolo matrimoniale sia nullo per difetto di discrezione di giudizio" (ibid. pp. 97-98).

Illi hawnekk il-Qorti, pero`, tixtieq tippreciza li ghazla libera, kunsens hieles, ghar-rabta taz-zwieg mhux sinonimu mal-kuncett ta' ghazla facili, u dan kif gja gie indikat fis-sentenzi fuq kwotati, tant li nghad li:-

“... ... ... se il sogetto non e` in grado di superare [i] condizionamenti interiori, allora si dira` che la scelta di lui non e` stata libera; lo sara` invece qualora pur pressato da tali impulsi provenienti dal proprio psichismo, da un’ affettività non sufficientemente matura o anomala, e quindi anche di fronte a conflitti interiori, sara` stato capace di superarli, di dominarli razionalmente, di scegliere con autonomia ... ... In ogni caso, i nubenti debbono aver coscienza di assumere vere obbligazioni (e reciprocamente di concedere veri diritti) di creare cioè col matrimonio un patto che vincola a un comportamento idoneo e adeguato alla specifica società coniugale, sia nei riguardi dell’ altra parte sia nei riguardi della prole” (**Pompedda, M.F., “Incapacità di Natura Psichica in Matrimonio Canonico: Fra Tradizione e Rinnovamento.”** (Bologna, 1991), pp. 231, 233).

Illi kwantu għad-difett fil-kunsens dovut għal anomalija psikologika serja li tagħmilha mpossibbli għal dik il-parti li taqdi l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg, il-ligi tagħna, bhad-dritt kanoniku (**Can. 1095 (3)**) tirrekjedi mhux semplici diffikulta` izda mpossibbila` li wieħed jaqdi ossia jassumi l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg. Inkapacità jew imposibbila` vera f'dan il-kuntest hi ipotizzabbi biss fil-prezenza ta' anomalija psikologika serja li, independentement minn kif wieħed jagħzel li jiddefiniha jew jiklassifikaha fil-kamp tal-psikjatrija jew tal-psikologija, tintakka sostanzjalment il-kapacita` “di intendere e / o di volere”. *“L’incapacità di assumere gli oneri essenziali della vita coniugale”, jghid il-Bersini, “rende la persona inabile al matrimonio, anche nell’ ipotesi ... ... che al momento di contrarre le nozze abbia avuto la discrezione di giudizio sufficiente per un valido consenso”* (op. cit., p. 99).

Illi għal dak li jirrigwarda l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg, din il-Qorti tifhem li, fin-nuqqas ta' definizzjoni jew

indikazzjoni fil-Kap. 255, dawn l-obbligazzjonijiet essenzjali huma dawk li fis-socjeta` Maltija dejjem u nvarjabilment gew ritenuti bhala l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg.

Illi dawn huma “*the obligation concerning the conjugal act or carnal union, as bodily union and basis of procreation; the obligation of the community of life and love as an expression of the union between man and woman, mutual well-being, which is inseparable from the provision of an environment conducive to the reception and education of children; and the obligation to receive and bring up children within the context of a conjugal community. It is important to remember that these essential obligations must be mutual, permanent, continuous, exclusive and irrevocable so that there would be incapacity if one of the contracting parties should be, due to a psychological cause, incapable of assuming these obligations with these essential characteristics*” (**Viladrich, P.J.**, op. cit., p. 687).

Illi tal-istess portata huma s-sentenzi “**Anthony Gaffiero vs Juanita Gaffiero nee' Sultana**” (P.A. (VDG) 17 ta' Novembru 2000 u “**Anna Galea vs John Walsh**”, (P.A. (VDG) tat-30 ta' Marzu 1995). Inerenti, ghalhekk, f'dawn l-obbligazzjonijiet hemm l-obbligu tal-partijiet li jagħtu lilhom infuħom lil xulxin fit-totalita` tagħhom sabiex tigi stabbilita bejniethom “*the community of life and love*”.

Illi fl-ahharnett din il-Qorti tagħmel referenza għal dak li nghad fis-sentenza fl-ismijiet “**Nathalie O'Toole vs Patrick O'Toole**” (P.A. (N.A.) 25 ta' Marzu 2002) fejn ingħad li:-

“*Il-kunsens moghti fiz-zwieg skond din l-istess gurisprudenza m' huwiex dak il-kunsens semplici rikjest fil-kuntratt in generali ghaliex il-kuntratt taz-zwieg huwa wieħed "sui generis" u ta' ordni pubbliku. Illi għalhekk il-partijiet f'kuntratt ta' zwieg mhux biss irid ikollhom il-kapacita' li jagħtu dak il-kunsens, izda li l-istess irid jigi mogħti bl-iqtar mod liberu u xjenti għal dak kollu li tirrikjedi r-rabta taz-zwieg. Il-kuntratt taz-zwieg għandu jigi apprezzat mhux biss bl-ghajnejn oggettivi tal-ligi, izda jrid*

isib is-sinifikat tieghu fir-relazzjonijiet ta' koppja u l-iskop ahhari taz-zwieg, cjoe' li tnejn minn nies jagħtu lilhom nfushom lil xulxin ad eskluzjoni ta' kollox u kulhadd. Meta għalhekk għal xi raguni jew ohra dak il-kunsens ma jkunx gie mogħti bil-konoxxenza shiha ta' dak li jgib mieghu z-zwieg, allura jinholoq dubju kemm dak il-kuntratt matrimonjali huwa wieħed validu."

Illi kif ingħad fis-sentenza “**Al Chahid vs Mary Spiteri**” (P.A. (RCP) 5 ta’ Gunju 2002) inoltre l-kunsens irid ikun wieħed tali li permezz tieghu l-parti li tesprimih trid tkun konxja ta’ l-obbligi, id-dmirijiet u r-responsabbiltajiet li ggib magħha l-hajja mizzewga bhal ma huma l-elementi ta’ unjoni permanenti, esklussiva w irrevokabbili.

Illi dawn il-principji kollha gew kkonfermati f’diversi sentenzi mogħtija minn din il-Qorti nkluzi “**Maria Rita Calleja vs Mohamed Ben Mohamed Khemiri**” (P.A. (RCP) 17 ta’ Frar 2000); “**Nicolai Balzan vs Simone Cremona**” (P.A. (RCP) 9 ta’ Marzu 2000); “**Ousama Sadalah vs Doris Tanti**” (P.A. (RCP) 4 ta’ April 2000); “**Josephine Gabriel vs Dr. Georg Sapiano et nomine**” (P.A. (RCP) 8 ta’ Novembru 2000); **Josette Lungaro mart Jesmond Lauro vs Jesmond Lauro**” (P.A. (RCP) l-1 ta’ Frar 2001); “**Mazen Dadouch vs Maria Dadouch xebba Galea**” (P.A. (RCP) 22 ta’ Marzu 2002); “**Albert Grech vs Josette Grech**” (P.A. (RCP) 30 ta’ April 2002); “**Marco Tanti vs Catherine Azzopardi**” (P.A. (RCP) 30 ta’ Mejju 2002); u “**Giulio Farrugia vs Raquel Anne Farrugia**” (P.A. (RCP) 29 ta’ Mejju 2002) fost ohrajn.

Illi l-attrici bbazat t-talba tagħha anke’ abbazi tal-**artikolu 19 (1) (f)** li min-naha l-ohra jipprovd li z-zwieg ikun null:-

“(f) “jekk il-kunsens ta’ xi wahda mill-partijiet ikun inkiseb bl-eskluzjoni pozittiva taz-zwieg innifsu jew ta’ xi wieħed jew aktar mill-elementi essenzjali tal-hajja mizzewga, jew tad-dritt ghall-att taz-zwieg”.

Illi dan is-sub-artikolu wkoll gie diskuss u ezaminat fis-sentenza “**Nicolai Balzan vs Simone Cremona**” minn din il-Qorti kif presjeduta (Cit. Nru. 1019/98/RCP – deciza

fid-9 ta' Marzu 2000) u “**Mark Spiteri vs Susan Margaret Spiteri**” (P.A. (RCP) 27 ta' Frar 2001) u a skans ta' ripetizzjoni qed issir referenza ghall-principji hemm enuncjati. Illi *inoltre* fis-sentenza “**Theresa Taguri nee Spiteri vs Avukat Christopher Cilia et noe**” (Cit. Nru. 3130/96/NA – deciza P.A. (NA) fl-10 ta' Novembru 1999) gie ritenut illi:-

“Fl-interpretazzjoni ta' dan is-sub-inciz gie ritenut mill-Qorti tagħna illi l-eskluzjoni pozittiva ma kellhiex neċċesarjament tirrizulta biss minn xi haga espressa direttamente izda setghet tigi espressa bl-imgieba ta' xi parti fil-perjodu mmedjatajament qabel u wara li jkun inkiseb l-istess kunsens”.

Illi tal-istess portata hija s-sentenza “**Josette Lungaro mart Jesmond Lauro vs Jesmond Lauro**” (P.A. (RCP) 1 ta' Frar 2001); “**Joseph Gabriel vs Dr. Georg Sapiano nomine**” (P.A. (RCP) 8 ta' Novembru 2000); “**Carmen El Shimi gja Tanti vs Ibrahim Mohamed Mohamed Ibrahim El Shimi**” (P.A. (NA) 20 ta' Gunju 2000); “**Mary Rose Abder Rahim vs Esam Abder Rahim**” (P.A. (NA) 31 ta' Mejju 2000); “**Ousama William Hfez Sadallah vs Doris Dalli**” (P.A. (RCP) 4 ta' April 2000) u “**Albert Grech vs Josette Grech**” (P.A. (RCP) 30 ta' April 2002 Cit Nru 793/01/RCP), u “**Joseph Mizzi vs Pauline Mizzi**” (P.A. (RCP) 1 t'Ottubru 2002 Cit Nru 50/02/RCP).

iii) APPREZZAMENT TAL-PROVI.

Illi mill-provi prodotti jirrizulta li l-partijiet izzewgu fit-18 ta' Jannar 1995 meta l-attrici kellha biss sbatax-il (17) il-sena, u wara li l-istess partijiet kienu ilhom jafu biss lil xulxin madwar erba' (4) xhur. Jirrizulta li l-attrici riedet akkost ta' kolloq titlaq mid-dar tal-familja tagħha u dan peress li ma' kinitx taqbel mar-ragel ta' ommha, peress li missierha kien mejjet. Jidher li l-konvenut, li kien Egizzjan, għamel insistenza kbira ma' l-attrici sabiex hija tizzewgu, anke peress li kelli biss permess tax-xogħol għal sena wahda biss sabiex jahdem hawn Malta.

Illi jidher li l-istess attrici accettat li tizzewweg lill-konvenut minkejja l-fatt li hija tghid li l-istess konvenut ma' kienx fidil lejha, u wkoll tghid li kien jheddidha – jidher li l-istess attrici assolutament riedet titlaq mid-dar tagħha akkost ta' kollex, mentri l-konvenut kien qed jagħmel minn kollex sabiex l-attrici taccetta l-proposta tieghu ta' zwig, tant li hija tghid li anke ppruva johrogha tqila. L-istess attrici tkompli tirrakonta l-hajja tagħha ma' l-istess konvenut fejn kellha tissoggetta ruħha għas-swat, infedelta' *da parte* ta' l-istess konvenut, abbandun minnu, u fejn hija ddiskrevi kif litteralement l-konvenut kien jittrattaha bhala seftura tieghu u ta' nisehu u hbiebu u bhala bniedma inferjuri għalih, dan apparti li hafna drabi lanqas biss kien imantni lilha u lil uliedha, tant li l-istess attrici kellha tirrikori għal ommha sabiex tħgħina finanzjarjament.

Illi minn dan kollu jidher li meta zzewget l-attrici kienet affetta b'difett ta' diskrezzjoni ta' gudizzju fuq il-hajja mizzewga u fuq l-elementi essenzjali tagħha w uzat l-istess zwig biss bhala mezz sabiex tħrab mid-dar tagħha. Min-naha l-ohra ghall-konvenut dan kien biss zwig ta' konvenjenza, peress li uza l-istatus tieghu sabiex jkun jista' joqghod hawn Malta biex jahdem u qatt ma' kelli intenzjoni li josserva l-principji u l-obbligi tieghu taz-zwig, inkluz ir-rispett lejn il-mara u d-dinjita' tagħha u l-obbligu tal-fedelta' *inter alia*.

Illi għalhekk il-kunsens tal-attrici kien vizzjat abbazi ta' l-**artikolu 19 (1) (d) tal-Kap 255**, mentri dak tal-konvenut kien vizzjat abbazi tal-**artikolu 19 (1) (f) tal-Kap 255**, u għalhekk għal dawn ir-ragunijiet iz-zwig bejn il-kontendenti għandu jigi ddikjarat bhala null u bla effett għall-finijiet u effetti kollha tal-ligi.

III. KONKLUZJONI.

Illi għalhekk għal dawn il-motivi, din il-Qorti, **taqta'** u **tiddeciedi**, billi fil-kontumac ja konvenut, **tilqa' t-talba attrici** b'dan illi:-

Kopja Informali ta' Sentenza

1. Tiddikjara u tiddeciedi li z-zwieg iccelebrat bejn il-kontendenti f' Malta, fit-18 ta' Jannar tas-sena elf, disa' mijja u hamsa u disghin (1995) huwa null u bla effett skond il-Ligi, b'mod partikolari *stante* li l-kunsens tal-attrici kien vizzjat a *tenur* tas-sub-incizi **(d) tas-subartikolu wiehed (1) tal-artikolu dsatax (19)**, u dak tal-konvenut kien vizzjat abbazi tal-artikolu **19 (1) (f) tal-Kap 255 tal-Ligijiet ta' Malta** u ghalhekk tordna li ssir l-annotazzjoni opportuni fl-Att taz-Zwieg relativ;

Bl-ispejjez jinqasmu bin-nofs bejn il-partijiet.

Moqrija.

< Sentenza Finali >

-----TMIEM-----